

Rättfärdiggörelsen

Läran om rättfärdiggörelsen är den kristna kyrkans huvudlära. Den utgör själva centrum i Bibeln, och den bör stå i centrum av varje kristen människas liv. Det är denna lära som var grunden för reformationen och den lutherska kyrkan, och det är denna lära som har gjort, att människor i alla tider har kunnat dö medvisshet om syndernas förlåtelse och evigt liv.

En koreansk pastor har framställt läran om rättfärdiggörelsen på följande intressanta sätt: ”Det berättas att tre jägare en gång begav sig ut för att jaga uppe bland bergen. Då utbröt skogsbrand. Det brann häftigt runtom på fälten och uppe i bergsbygden. De tre jägarna visste inte vad de skulle ta sig till. En av dem klättrade upp i ett träd. Den andre litade på sina och började springa. Den tredje jägaren blev ensam kvar och för sökte fundera ut hur han skulle kunna rädda livet. Som en blixtnö slog honom en tanke. Han tog en tändsticka och tände eld på vegetationen i närheten. När sedan elden tog fart hoppade han in i mitten av det markområde som var avbränt och stannade där medan elden fortsatte att spridas åt alla håll. När elden nådde det område där mannen som klättrat upp i trädet befann sig, fattade den tag i trädet och mannen brändes till döds. Sedan hann lågorna snart ikapp mannen som sprang, och även han dödades i eldhavet. Den tredje jägaren räddades därför att han lugnt stod kvar på det avbrända området.”

På samma sätt är det med vår frälsning. En del människor tror att de kan rädda sig genom att klättra upp i ett träd av något slag. Det kan vara filosofins eller religionens träd (dvs. främmande religioner och falska sekter). Men varken filosofi eller religion kan rädda människor. Andra springer

och tror att de på det sättet skall kunna komma undan, men även de drabbas av död och dom.

Det finns emellertid en plats – likt området som brändes av för att bli en tillflykt för den tredje jägaren – där domen redan verkställts genom att Jesus Kristus dog för oss på Golgata kors. Det var han, Guds enfödde Son, som drabbades av domen och som bar all vår synd och skuld. Domen är redan verkställd genom Kristi lidande, och när vi lägger vårt liv i hans hand, ter vi vår tillflykt till den plats, där Guds dom redan dragit fram. Det är bara där vi är skyddade mot den kommande domen.” – Så långt den koreanske pastorn. Han har här visat på det avgörande i rättfärdiggörelsen: Kristi ställföreträdande tillfyllestgörelse. Domen har redan gått över världen, genom att Jesus fick lida och dö i vårt ställe. Straffet drabbade Guds egen Son, medan vi människor blev fullkomligt frikända. Genom egna gärningar kan vi aldrig finna en nådig Gud, men hos Kristus finns redan den plats, där Gud har förlåtit varje syndare.

Bibeln sammanfattar denna lära med begreppet ”rättfärdiggörelsen”. Det betyder inte att vi gradvis blir mer och mer rättfärdiga inför Gud, mer och mer heliga. Det betyder att Gud frikänner oss i sin dom för Kristi skull. Gud tillräknar oss Kristi fullkomliga rättfärdighet, därför att Han har gjort allting i vårt ställe. Han har levt ett fullkomligt liv och dött på korset, inte för sin egen skull, utan för att hela världen skulle bli försonad med Gud och delaktig av syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet. Bibeln lär: *”Ty Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv; han tillräknar icke människorna deras synder”* (2 Kor. 5:19). Lagg noga märke till denna underbara vers! Gud var i Kristus, och han är i Kristus, ty Kristus är Guds egen Son, Gud själv. Han är sann Gud och sann människa, och kunde därför vara en fullkomlig medlare mellan Gud och världen. Som sann människa gick han fullkomligt in i vårt ställe. Han uppfyllde lagen (Gal. 4:4 f.) och utstod straffet (Gal. 3:13) – för vår skull. Som Gud kunde han göra så, att denna görande och lidande lydnad verkligen räckte till för varenda människa i alla

tider. Därför är det sant som det står: *"Han tillräknar icke människorna deras synder."* Gud räknar varje människa såsom syndfri för Kristi skull. Inte en enda människa är utanför denna Guds syndaförlåtelse, ty det står tydligt och klart skrivet: *"Han är försoningen för våra synder, ja, icke allenast för våra, utan ock för hela världens"* (1 Joh. 2:2). Och Paulus skriver i Rom 5:18: *"Såsom genom en människas överträdelse fördömelse har kommit över alla människor, så har också genom en människas rättfärdiga handlande livets rättfärdighet kommit över alla människor"* (efter grundtexten). Endast denna lära om den fullkomliga försoningen och rättfärdiggörelsen, som gäller för hela världen, kan ge en bekymrad syndare tröst och visshet om barnskapet hos Gud.

Det finns ingen annan väg till himmelen än Jesus Kristus och vad Han har gjort. Han betygar själv, att Han är *"vägen, sanningen och livet"* (Joh. 14:6). Syndafallet medförde en oöverstiglig klyfta mellan Gud och världen. Ingen enda människa kan nå fram till Gud av egen kraft, hur mycket hon än anstränger sig, och aposteln Paulus konstaterar: *"Alla har ju syndat och är i saknad av härligheten från Gud"* (Rom. 3:23). I denna hopplösa situation nås vi av det glada budskapet om rättfärdiggörelsen: *"... och de bliva rättfärdiggjorda utan förskyllan, av hans nåd, genom förlossningen i Kristus Jesus, honom som Gud har ställt fram såsom ett försoningsmedel genom tron, i hans blod"* (Rom. 5:24 f.). Dessa verser i Romarbrevet borde vi läsa om och om igen, och låta deras rika innehåll sjunka in i vårt undermedvetna och bli en levande verklighet för oss var och en personligen. Här ställs människans synd och Guds nåd emot varandra på ett avgörande sätt. Vi finner också att detta är genomgående i hela Bibeln. Rättfärdiggörelsen genom tron, av nåd, för Kristi skull, utan gärningar – det är som ett mäktigt tema med variationer, som löper genom hela Skriften från det första bladet till det sista. Gud har verkligen velat inskräpa hos varje människa, att just detta är det stora, glada och frigörande evangeliet.

Vad innebär då rättfärdiggörelsen genom tron enligt denna

vers? Vi har redan nämnt att ordet ”rättfärdiggöra” i Bibeln avser att Gud frikänner människan från hennes synd och skuld. Den människa som på grund av synden ”saknar härligheten från Gud” blir genom rättfärdiggörelsen fri från syndens skuld och straff och istället iklädd Kristi fullkomliga rättfärdighet. Den onda, orena, syndiga människan har blivit god, ren, helig och rättfärdig. En i sanning total och fullkomlig förvandling! Detta har nu skett ”utan förskyllan”. Med detta uttryck menas, att människan själv inte på något sätt har förtjänat att bli rättfärdiggjord. Hedegård översätter också grundtextens ord (doreán) med uttrycket: ”utan att de har förtjänat det”. Detta är den djup, biblisk sanning. Vi syndare kan i oss själva aldrig förtjäna annat än Guds vrede, dom och förbannelse. Vi är genom synden så fördärvade, att det är helt rättvist om Gud förkastar oss från sitt ansikte och låter oss få samma straff som djävulen och hans onda andar. Om en människa blir frälst är det helt och hållet Guds nåd. Att nåd och gärningar är varandras raka motsats ser vi tydligt av motsatsleden i Ef. 2:8-9 enligt följande:

NÅD

Ty av nåd är ni frälsta genom tro –
själva,

Guds gåva är det –
ingen skall berömma sig

GÄRNINGAR

och det icke av eder

icke av gärningar, för att

Varken katolikerna eller de reformerta lär rätt på denna punkt. Påvekyrkans allvarligaste villolära är just, att man blandar samman nåden och gärningarna i rättfärdiggörelsen. Och de reformerta är inte bättre när de skjuter in människans egen avgörelse som ett villkor för frälsningen eller rentav förnekar att Guds nåd gäller alla människor. När Bibeln lär att rättfärdiggörelsen sker ”utan förskyllan av Guds nåd”, då är detta någonting oerhört och chockerande, någonting som vida går utöver vad människan själv skulle ha kunnat tänka ut. Gud drar ett streck över alla människans egna gärningar, vare sig de är goda eller onda. Han räknar inte alls med dem. Istället räknar han med vad Kristus har gjort, när Han led och dog på korset. Detta är innebörden i uttrycket ”Guds nåd”.

Därmed avses inte Guds godhet i allmänhet, som t.ex. tar sig uttryck i att Gud sörjer för hela sin skapelse och uppehåller den. Visst är detta i och för sig ett uttryck för Guds nåd och kärlek. Men när Bibeln framhåller Guds nåd som grunden för vår frälsning, då är det alltid fråga om Kristi försoningsgärning. Därför fortsätter Paulus i Rom. 3:24 med orden: *"av hans nåd genom förlossningen i Kristus Jesus"*. Förlossningen eller återlösningen innebär, att Gud friger människan på grund av en lösepenning, som är betald. *"Ni vet ju att det icke är med förgängliga ting, med silver eller guld som ni har blivit lösköpta från den vandel ni förde i fåfänglighet, efter fädernas sätt, utan med Kristi dyra blod, såsom med blodet av ett felfritt lamm utan fläck"* (1 Petr. 1:18 f.). Jesus sade själv, att han kommit till världen *"icke för att låta tjäna sig, utan för att tjäna och giva sitt liv till lösen för många"* (Mark. 10:45). Åtskilliga människor betraktar Jesus enbart som den store läraren och föredömet. Men hans huvuduppgift var att bli vår lösepenning, vårt påskalamm, som genom sitt offer blikade Guds vrede. Därför fortsätter Paulus: *"Honom har Gud i hans blodiga offerdöd ställt fram som en nådastol för dem som tror"* (Rom. 3:25, Hedegårds övers.). Nådastolen var locket på förbundsarken. På försoningsdagen stänktes offerdjurets blod på nådastolen till försoning för folkets synder (3 Mos. 16). Genom att Gud ställer fram nådestolen Kristus frikänner han hela världen från synden och skulden. Hela den gammaltestamentliga offertjänsten pekar fram mot Kristi stora och fullkomliga offer, som så klart utläggs av profeten Jesaja: *"Han var sargad för våra missgärningars skull; näpsten var lagd på honom, för att vi skulle få frid, och genom hans sår bliva vi helade"* (Jes. 53:5).

Därför kan vi aldrig tala om Guds nåd utan att samtidigt tänka på Kristi död och uppståndelse. Guds vrede har blivit utsläckt på korset en gång för alla, och istället är Guds nådeshimmel utspänd över jorden. *"Han tillräknar icke människorna deras synder"* (2 Kor. 5:19). Detta, och ingenting annat, är vad Bibeln menar med "Guds nåd". För att klargöra detta talar man i den lutherska kyrkan alltid om Guds nåd för Kristi skull. Denna nåd är inte en billig nåd,

som belackarna påstår, utan en dyrköpt nåd, som Kristus har förvärvat med sitt blod. För oss däremot är den billig, den är helt gratis (ordet gratis betyder just av nåd).

Om Gud skulle döma oss efter våra gärningar får vi syndens lön, som är döden. Men när Gud i rättfärdiggörelsen dömer oss efter Kristi gärningar får vi evigt liv som en fri nådegåva (Rom. 6:23). Därför är det så farligt att blanda in våra gärningar i rättfärdiggörelsen. Hela Galaterbrevet är som en enda stor varning för detta. Visst ville galaterna ha Kristus som sin frälsare, och de talade säkert mycket om Guds nåd. Men de satte inte denna nåd i motsats till gärningarna, utan krävde också omskärelse som ett villkor för rättfärdiggörelsen. På liknande sätt gör katolikerna, när de påstår att det endast är den av kärleken formade tron som rättfärdiggör. Kärleken blir då inte längre en frukt av rättfärdiggörelsen, utan en förutsättning och ett villkor. Det är detsamma som att säga, att Gud inte frikänner människan endast för vad Kristus har gjort, utan att han också kräver kärleken från människans sida. Men hur skulle den syndiga människan kunna älska Gud innan hon har fått sina synder förlåtna? Katolikerna menar visserligen, att det är nog om man vill älska Gud och att Gud sedan ger ytterligare nåd, som leder till en verklig kärlek. Men allt detta är en inbillning. Det är just viljan, som är bortvänd från Gud. Viljan är, som Luther uttrycker det, trälbunden i synden.

Arvsynden gör, att vi är fördärvade i både vilja, tankar, ord och gärningar. Den fria viljan existerar inte, när det gäller vår omvändelse och frälsning. Därför är det också så felaktigt när många väckelsepredikanter på ett lagiskt sätt appellerar till människans viljeavgörelse. Ingen kan själv genom gärningar, kärlek eller vilja medverka till sin omvändelse och pånyttfödelse, lika litet som en död kan uppväcka sig själv.

Paulus ställer saken på sin spets i Gal 3:10: *”Ty alla de som låter det bero på laggärningar, de är under förbannelse.”* Med laggärningar menas inte bara alla möjliga gärningar, som människor hittat på som ett villkor för saligheten, utan

också och framför allt det som Gud kräver i sin egen lag, tio Guds bud. Dit hör först och främst kärleken till Gud, människans innersta vilja, själva sinnelaget. Jesus säger: *"Var fullkomliga"* (Matt. 5:48). Men inte ens Guds egen lag kan leda oss till Gud efter syndafallet. Lagen är i sig god, men vi är onda, och därför kan lagen inte verka annat än vrede och förtvivlan eller hyckleri och gärningslära hos oss, så länge vi tror att vi genom lagen skall kunna bli rättfärdiga inför Gud. Därför säger Paulus: *"Ni har kommit bort från Kristus, ni som vill bli rättfärdiga i kraft av lagen. Ni har fallit ur nåden"* (Gal. 5:4).

Men det finns ett rätt sätt att använda lagen på, även efter syndafallet. Lagen skall driva oss till Kristus. Genom att överbevisa oss om vår synd och skuld, skall lagen vare Guds redskap till att göra oss verkligt syndiga, ja, övermåttan syndiga, så att vi förtvivlar om oss själva och är i verkligt behov av Guds nåd. Paulus undervisar om detta i Rom. 7: *"Är lagen synd? Bort det! Men synden skulle jag icke ha lärt känna, om icke genom lagen"* (v. 7). *"Har då verkligen det som är gott blivit mig till död? Bort det! Men synden har blivit det, för att så skulle bli uppenbart att den var synd, i det att den genom något som självt var gott drog över mig död; och så skulle synden bli till övermått syndig, genom budordet"* (v. 13).

Så pekar lagen utöver sig själv. Hela Skriften vittnar ju om Messias som skulle komma för att göra det, som lagen aldrig kunde åstadkomma när den var försvagad av "köttet", dvs. av den fördärvade mänskliga naturen. Bibeln själv lär, att det finns två motsatta läror, lag och evangelium. Lagen kräver våra gärningar och ger belöning till den som håller lagen, men straff till den som överträder den. Evangeliet däremot innehåller inga som helst krav eller villkor. Evangelium är, som namnet säger, ett glatt budskap till alla fördömde syndare, att de får en stor gåva av Gud av för Kristi skull. Evangelium är ett löfte som gäller alla människor och som står orubbligt fast. Det kan visserligen förkastas i otro, men inte ens otro gör löftet om intet. *"Den som har givit oss löftet, han är trofast"*, säger Skriften (Hebr. 10:23). Om det hade funnits det

minsta villkor i evangeliet, skulle löftet inte ha kunnat stå fast oberoende av våra gärningar. Men Paulus visar att löftet står fast, därför att det uteslutande är grundat på Guds nåd, och att vår enda uppgift är att tro att löftet är sent:

”Därför måste det bero på tro, för att det skulle vara av nåd, så att löftet kunde bli bestående” (Rom. 4:16).

Dessa tre hör samman när det gäller evangelium: tro, nåd och löfte. Det är en förutsättning för en rätt förståelse av rättfärdiggörelsen att man djupt inpräntar i sitt förstånd och hjärta hur vitt skilda dessa är från allt vad lag och gärningar heter. När Bibeln undervisar om rättfärdiggörelsen genom evangelium, heter det därför alltid: utan lag, utan gärningar, utan förskyllan, utan förtjänst, för att ingen skall berömma a sig. Lag och evangelium får inte blandas samman. Hela vår salighet är beroende av att detta inte sker.

Rättfärdiggörelsen måste tas emot genom tron. *”Men den som icke håller sig till gärningar, utan tror på honom som gör den ogudaktige rättfärdig, honom räknas hans tro till rättfärdighet”* (Rom. 4:5). Tron är så viktig, därför att den är det enda medel varigenom vi personligen mottar Kristus som vår frälsare. Utan tron går vi evigt förlorade. Tron innebär en innerlig förtröstan på Guds nåd för Kristi skull. Men tron kan inte sväva fritt i luften. Den måste alltid ha ett fast löfte att hålla sig till. Så var det för Abraham (Rom 4), och så är det för oss som vandrar *”i Abrahams tros fotspår”* (v. 12). *”Abraham tvivlade icke på Guds löfte i otro, utan blev fastmer starkare i sin tro; ty han ärade Gud och var fullt viss om att vad Gud hade lovat, det var han också mäktig att hålla. Därför räknades det honom till rättfärdighet”* (v 20 ff.). Vi har samma löfte om Messias som Abraham hade, fastän det är ännu mycket klarare och tydligare efter Kristi död och uppståndelse. Genom nådemedlen – Ordet, Dopet och Nattvarden – förkunnar Gud evangeliet om Jesus Kristus, vilket innebär nåd och förlåtelse för varje syndare. Här vinns inga villkor, utan vi har ett stort och underbart löfte, som är evigt giltigt, och som alltid står fast. Gud vill att vi alla skall lyssna på detta löftesord, och han skänker oss också tron på att det är sant. Han upptänder i våra hjärtan en levande förtröstan på Guds nåd och en orubblig visshet om barnskapet hos Gud och

det eviga livet. Så kommer också kärleken, glädjen och friden och alla goda gärningar som en följd av tron och rättfärdiggörelsen. Luther säger: ”Tron är en levande och dristig förtröstan på Guds nåd, så viss att man tusen gånger kunde dö för den. Och en sådan förtröstan på och visshet om Guds nåd gör människan glad, frimodig och oförskräckt inför Gud och allt skapat: detta är den helige Andes verk i tron” (Ur företalet till Romarbrevet).

Hela världen är idag uppfylld av oro, nöd, bekymmer och elände. Men långt värre än detta är den hotande vredesdomen och Guds straff över all synd och ogudaktighet som obevekligt måste komma. Vi kan på nytt erinra oss den koreanske pastorns bild av den häftiga branden. Räddningen finns på den plats, där branden – dvs. Guds dom – redan gått fram. Den platsen heter Golgata kors, och den är nära var och en av oss genom Guds Ord och Sakrament. Där har Kristus dömts i vårt ställe, så att vi blivit frikända rättfärdiggjorda. Där förvandlas den förbrända och torra marken till ett härligt land med grönska och friska källsprång, som det står skrivet: *”Han låter mig vila på gröna ängar; han för mig till vatten där jag finner ro, han vederkvicker min själ, han leder mig på rätta vägar för sitt namns skull”* (Ps. 23:2 f.). Så kan vi på grund av rättfärdiggörelsen leva trygga just på den plats där vi är och i den kallelse Gud har satt oss, i vissheten om att Han är med oss alla dagar intill tidens ände.

S.R.

[^]